

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту

« 28 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППП2.1.02 ПЕДАГОГІКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Педагогіка» для студентів спеціальності
013 Початкова освіта

Розробники: Безлюдна Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

_____
(підпис)

(Коберник О. М.)
(прізвище та ініціали)

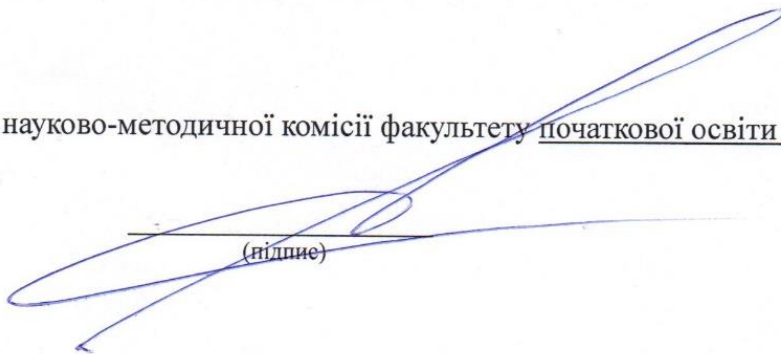
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії
факультету початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

_____
(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		–	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <u>мікродослідження</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		–	1-й – 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		–	4 год.
		Практичні, семінарські	
		–	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		–	80 год.
		Індивідуальні завдання	
		10 год	
Вид контролю:			
–	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить, %:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 11/89

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сприяти оволодінню студентами компетентностями:

ЗК 3 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Проявляти ініціативу, пропонувати ідеї/гіпотези та організовувати діяльність щодо їх доведення, приймати обґрунтовані рішення та нести за них соціальну, етичну відповідальність.

ФК 1 – проектувальна. Здатність використовувати науково-дослідницькі підходи до аналізу, планування, прогнозування діяльності (як особистої, так і керованого фахівцем закладу), передбачення наслідків своїх дій.

ФК 3 – методична. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності в початковій школі; доцільно використовувати у освітньому процесі науково обґрунтовані, традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби навчання/виховання.

ФК 5 – психолого-педагогічна.

Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу через знання та розуміння фундаментальних основ психологічної та педагогічної наук.

ФК 8 – здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу. Аналізувати та критично осмислювати інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних завдань у закладах початкової освіти.

Завдання: оволодіти основними поняттями і категоріями, уміти визначати суть провідних концепцій виховання особистості, застосовувати методи педагогічного дослідження, визначити цілі, зміст, методи, засоби і форми освітнього процесу; регулювати навчально-виховну взаємодію із суб'єктами педагогічного процесу; аналізувати та оцінювати процес і результат навчання і виховання.

Курс «Педагогіка» передбачає вивчення студентами чотирьох розділів: загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика (теорія навчання і освіти) та школознавство, що відображені у чотирьох змістових модулях і об'єднані у два блоки.

У першому блоці передбачається вивчення теоретико-методологічних основ педагогічної науки, її категоріального апарату, методів науково-педагогічних досліджень, загальних основ теорії виховання. У розділі передбачається розгляд теоретичних основ процесу виховання, соціалізації учнів. Суттєве місце в ньому займає проблема нової парадигми виховання, суб'єкт-суб'єктивної взаємодії, особистісно-орієнтованого підходу.

Другий блок курсу присвячений вивченню дидактики і основ управління та керівництва освітою і школою. Дотримуючись класичної схеми розгляду теорії навчання та освіти, в оновленій програмі основна увага зосереджена на проблемі змісту освіти в національній школі, процесі навчання, що зорієнтований на розвиток особистості школяра, розкритті нових підходів до навчання: проблемно-пошукового, дослідницького, модульно-розвиваючого тощо. Аналізуються державні стандарти змісту освіти.

З основ школознавства вивчається система освіти в Україні, основи управління на засадах демократизації і гуманізації загального середнього закладу освіти, методична робота, вивчення та узагальнення передового перспективного досвіду, атестація педагогічних працівників тощо.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Знати завдання, зміст, основні поняття та категорії, методичний інструментарій, сучасні концепції розвитку педагогічної/психологічної науки; розуміти закономірності розвитку особистості та особливості її поведінки в суспільному середовищі; визначати найоптимальніші педагогічні/психологічні ідеї зі спадщини минулого з метою творчого застосування у шкільній практиці.

ПРН 7. Досліджувати інформацію: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати.

ПРН 15. Вирішувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності; приймати обґрунтовані та відповідальні рішення.

ПРН 23. Бути наполегливим у вирішенні професійних завдань та взятих зобов'язань, нести соціальну, етичну відповідальність за внесок/результати професійної діяльності.

3. Мова навчання

Мова навчання: українська.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.

Поняття про народну педагогіку, етнопедагогіку та педагогіку як академічну науку. Етапи розвитку педагогіки. Предмет та основні завдання педагогіки.

Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта та розвиток, їх взаємозв'язок.

Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками.

Педагогіка як наука і мистецтво виховання.

Методологія педагогічних досліджень. Етапи здійснення педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, вивчення перспективного досвіду; вивчення документації та учнівських праць, опитування, методи моделювання педагогічних явищ, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

Тема 2. Розвиток, соціалізація і виховання особистості.

Поняття про особистість, індивідуальність, індивід. Змістова характеристика понять: розвиток, соціалізація, виховання і формування. Сфери розвитку особистості. Психічний, фізичний, соціальний і духовний розвиток.

Основні об'єктивні і суб'єктивні фактори формування особистості, їх особливості і взаємозв'язок. Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Роль діяльності і спілкування у розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання і розвитку, активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання.

Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання. Вікові періоди розвитку особистості. Теорії розвитку особистості.

Тема 3. Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя.

Суспільна зумовленість виникнення і становлення педагогічної професії. Особливості педагогічної діяльності. Вимоги до особистості педагога.

Система педагогічної діяльності: викладання, виховання, класне керівництво, професійне самовдосконалення, організаторська, методична, позаурочна, науково-дослідна.

Сутність педагогічної майстерності. Поняття про педагогічну компетентність, педагогічну культуру.

Педагогічне спілкування. Педагогічна етика та педагогічний такт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Теорія виховання

Тема 4. Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі.

Цілеспрямованість – найважливіша характеристика виховання. Поняття мети виховання. Об'єктивний характер мети виховання. Форми практичної реалізації мети виховання. Різні підходи до визначення мети виховання.

Цілі суспільні та цілі суб'єктивні. Ієрархія цілей. Генезис мети виховання в Україні. Відповідність мети виховання потребам і умовам сучасного етапу соціального розвитку Української держави. Державні документи про мету виховання. Різномісний розвиток особистості як соціальна мета виховання. Державні документи про мету виховання. Мета сучасного виховання.

Тема 5. Суть процесу виховання.

Різні підходи до трактування суті виховання. Теорії виховання. Процес виховання як закономірна, послідовна, неперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів.

Особистісно-орієнтовний підхід у вихованні. Педагогічна взаємодія у вихованні, суб'єкти виховання.

Особливості процесу виховання: цілеспрямований, двосторонній, довготривалий та безперервний, варіативний, багатофакторний.

Діалектика і рушійні сили процесу виховання. Демократичний і гуманістичний характер виховання.

Самовиховання і перевиховання.

Структура процесу виховання: мета, зміст, форми і методи, результат.

Критерії вихованості. Діагностування вихованості учнів.

Тема 6. Закономірності та принципи виховання.

Закономірності процесу виховання. Об'єктивний характер закономірностей виховання. Поняття про принципи виховання. Загальні принципи виховання: цілеспрямованість, опора на позитивне у вихованні, зв'язок з життям; єдність свідомості і поведінки; виховання у праці і колективі тощо.

Принципи національного виховання: народність, природовідповідність, демократизація, гуманізація, культуровідповідність, безперервність тощо.

Принципи сучасного виховання: національної спрямованості, культури відповідності, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, особистісної орієнтації, життєвої смислотворчості, полікультурності, технологізації, соціальної відповідальності, превентивності.

Тема 7. Зміст виховання в сучасній школі.

Поняття змісту виховання. Традиційні підходи до визначення змісту виховання: за напрямками виховання (розумове, фізичне, моральне, естетичне тощо) та видами культури (моральна, естетична, економічна, трудова і т. д.)

Сучасне розуміння змісту виховання як системи загальнокультурних та національних цінностей. Зміст виховання як єдність ціннісного ставлення особистості до держави, людини, природи, праці тощо.

Основні орієнтири виховання в школі.

Тема 8. Засоби, форми організації та методи виховання.

Поняття про засоби, методи і прийоми виховання. Характеристика засобів виховання. Форми організації виховання учнів.

Традиційні методи виховання в педагогіці, їх класифікація та характеристика.

Інноваційні методи виховання.

Народно-педагогічні методи виховання.

Педагогічна майстерність використання різноманітних методів виховання учнів, їх оптимального поєднання.

Технології сучасного виховного процесу.

Тема 9. Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я.

Поняття фізичного розвитку і виховання. Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного розвитку. Виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Зміст фізичного виховання. Народно-педагогічні та сучасні засоби фізичного загартування підростаючого покоління. Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Виховання здорового способу життя дітей в сім'ї і школі. Позакласна і позашкільна фізкультурно-оздоровча діяльність дітей.

Тема 10. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.

Поняття інтелектуального розвитку та розумового виховання. Завдання розумового виховання. Зміст розумового виховання. Виховання культури розумової праці. Форми і методи розумового виховання.

Поняття про світогляд та його функції. Структура світогляду: знання, погляди, переконання та ідеали. Види світогляду: буденний, релігійний, науковий. Шляхи формування світогляду школярів.

Тема 11. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі.

Поняття про соціалізацію та соціальний розвиток особистості. Основні фактори впливу на соціалізацію особистості. Соціальна та громадянська активність та її формування в умовах сім'ї і школи. Організація соціально-комунікативної діяльності учнів. Соціальний розвиток учнів в процесі навчально-виховної роботи та методи його діагностики.

Проблеми взаємодії особистості і колективу. Загальні поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура. Основні типи колективів. Динаміка та стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній, традицій колективу. Принципи паралельної дії і єдності педагогічних вимог. Шляхи згуртування дитячого колективу. Гармонія розвитку колективу та особистості.

Характеристика існуючих дитячих громадських організацій, їх завдання; напрями діяльності. Система учнівського самоврядування.

Тема 12. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання школярів.

Поняття про духовність і духовний розвиток, духовні цінності. Система духовних цінностей: загальнолюдські, культурно-національні, громадянські, родинні, особистісні. Шляхи виховання духовних цінностей.

Виховання в учнів ціннісного ставлення до людини. Поняття про мораль та моральне виховання. Шляхи і засоби виховання в учнів загальнолюдських цінностей.

Виховання в учнів ціннісного ставлення до культури. Естетичне виховання як складова духовної культури. Шляхи і засоби естетичного виховання у навчальній, позакласній і позашкільній роботі. Форми і методи естетичного виховання. Естетичне виховання на народних традиціях, національному мистецтві, фольклорі тощо.

Тема 13. Виховання громадянської культури школяра.

Громадянськість як інтегрована якість особистості. Завдання громадянського виховання. Виховання ціннісного ставлення до держави як мета громадянського виховання. Національна самосвідомість. Зміст громадянського виховання. Шляхи формування громадянської культури у навчальній та виховній діяльності. Засоби, форми і методи виховання громадянської культури школяра.

Національно-патріотичне виховання учнів в школі. Мета, завдання та засоби національно-патріотичного виховання школярів. Зміст, форми і методи виховання зростаючих патріотів України.

Тема 14. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі.

Працелюбність як національно-культурна цінність. Трудова діяльність як важливий фактор цілісного фізичного, інтелектуального, соціального та духовного розвитку особистості. Виховний потенціал трудової діяльності. Сутність і завдання трудового виховання. Зміст трудового виховання. Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до праці.

Поняття профорієнтації. Компоненти профорієнтації учнів: профінформація, профдіагностика, профконсультація, профвідбір і профадаптація.

Тема 15. Класний керівник як організатор освітнього процесу з учнями.

Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Функції класного керівника: виховна, розвиваюча, організаторська, стимулююча, діагностична, соціальна, координаційна, методична. Права і обов'язки класного керівника.

Напрями діяльності класного керівника: вивчення учнів, згуртування класного колективу, координація педагогічних вимог вчителів-предметників, налагодження співпраці з батьками і громадськістю.

Планування виховної роботи в класі. Вимоги до планування та його види. Організація життєдіяльності учнів класу. Діагностика фізичного, інтелектуального, соціального і духовного розвитку учнів класу. Виявлення сімей, що мають проблему насильства, та здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї. Цькування (булінг) у школі та його профілактика.

Тема 16. Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи.

Сутність родинного виховання. Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини. Вплив сімейного життя, сімейних цінностей, загальної культури батьків, системи взаємин на виховання дитини.

Сучасні проблеми родинного виховання. Співпраця школи з сім'єю. Форми і методи взаємодії школи і сім'ї. Батьківські комітети. Формування педагогічної культури батьків.

Участь громадськості у виховання дітей. Види громадських організацій. Спільна діяльність школи, сім'ї та громадськості в організації дозвілля і відпочинку дітей, оволодінні суспільним досвідом, збереженні і розвитку національної культури. Організація діяльності щодо запобігання та протидії домашнього насильства.

Тема 17. Позакласна і позашкільна виховна робота.

Поняття про позакласну і позашкільну навчально-виховну роботу. Особливості і відмінності позакласної і позашкільної роботи. Принципи організації позакласної роботи. Форми організації позакласної роботи.

Позашкільні навчально-виховні заклади, їх види. Зміст роботи позашкільних установ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Теорія освіти і навчання

Тема 18. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура.

Виникнення і розвиток дидактики як теоретичного компоненту педагогіки, що вивчає проблему навчання та освіти. Загальна теорія навчання і методики окремих предметів з основ наук, їх взаємозв'язок.

Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання.

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів, його основні ознаки.

Двосторонній характер процесу навчання: єдність викладання та учіння. Структура процесу навчання.

Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховуюча) та їх взаємозв'язок. Суперечності та рушійні сили процесу навчання.

Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування та застосування знань і умінь у практичній діяльності.

Роль стимулів та мотивів у навчанні школярів. Характеристика стимулів і мотивів навчання.

Тема 19. Різні типи навчання.

Особливості пояснювально-ілюстративного (інформаційного) типу навчання. Проблемно-пошуковий, дослідницький підхід до навчання. Поняття про проблему, проблемну ситуацію в навчанні. Рівні проблемності у навчанні. Організація проблемно-пошукової діяльності,

включення елементів дослідництва в навчальний процес. Оптимальне поєднання пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання.

Основи програмованого навчання. Концепція програмованого навчання. Машинне і безмашинне програмування. Способи програмування: лінійне, розгалужене, змішане. Навчання алгоритму і алгоритм навчання. Перспективи розвитку і застосування програмованого навчання. Комп'ютеризація навчання. Сутність модульно-розвиваючого навчання, способи його реалізації в сучасній школі.

Тема 20. Закономірності і принципи навчання.

Поняття про закономірності навчання, основні закономірності процесу навчання та їх характеристика.

Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя.

Традиційні принципи навчання: зв'язку з життям, послідовності і систематичності, виховуючий характер навчання, науковість, систематичність, наочність, міцність знань, умінь і навичок, доступність, активність у навчанні, індивідуалізація навчання тощо.

Тема 21. Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.

Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Теорії змісту освіти. Зміст освіти в сучасній школі, його основні компоненти. Загальна, політехнічна та професійна освіта. Оновлення змісту освіти в сучасній школі.

Державні стандарти змісту освіти. Навчальний план для різних типів загальноосвітніх шкіл України. Науково-педагогічні основи навчального плану. Принципи його побудови. Типи планів.

Навчальні програми, принципи їх побудови, вимоги до програм, їх структура.

Види навчальних підручників для шкіл України. Нові навчальні книги для шкіл.

Тема 22. Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Форми організації навчального процесу. Історичний розвиток організаційних форм навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання в Україні. Основні існуючі форми організації навчального процесу (урок, екскурсія, домашні завдання, самостійна робота, додаткові заняття, факультативи, практикуми, семінари, лекції та ін.), їх характеристика.

Форми організації діяльності учнів на уроці: індивідуальна, парна, групова, колективна.

Сучасні системи навчання: модульно-розвивальна, лекційно-семінарська, цикло-блокова.

Тема 23. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.

Визначення методу навчання. Прийоми як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія. Різні підходи до класифікації методів: за джерелами знань, за особливостями діяльності учителя і учня, за характером пізнавальної діяльності учня.

Методи навчання за джерелами знань: словесні, наочні, практичні.

Методи за характером пізнавальної діяльності учнів (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький)

Роль та значення засобів навчання в організації і здійсненні навчально-пізнавальної діяльності учнів. Класифікація засобів навчання. Натуральні об'єкти, схематичні зображення, електронні та звуко-технічні засоби. ТЗН, навчальні кабінети, комп'ютери.

Тема 24. Урок в сучасній школі.

Урок як основна форма навчання в школі. Вимоги до сучасного уроку.

Традиційна типологія уроків. Структура уроку в залежності від його мети. Підготовка учителя до уроку та її основні етапи. Нетрадиційні уроки в школі.

Тема 25. Контроль навчальних досягнень учнів.

Поняття контролю та його значення у навчально-виховному процесі. Функції контролю. Оціночні судження як важливий важіль управління розвитком свідомості, характеру, волі та навчальних здібностей учнів. Педагогічні вимоги до перевірки. Методи контролю та види його здійснення на різних ступенях навчання.

Оцінювання навчальних досягнень учня, його призначення. Критерії якості знань і навичок учнів. Характеристика бальної системи оцінювання. Рівні навчальних досягнень. Атестація учнів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Школотзнавство

Тема 26. Система освіти в Україні.

Поняття про систему освіти. Мета та основні принципи освіти України. Система освіти України та її структура. Питання управління освітою в Законі України «Про освіту».

Загальна середня освіта. Загальноосвітня школа трьох ступенів: перший – початкова школа, другий – основна школа, третій – старша школа.

Учасники освітнього процесу Діяльність школи як відкритої соціально-педагогічної системи. Соціальна робота, виховання в сім'ї, педагогічна підтримка сім'ї, співробітництво школи і сім'ї у вихованні дітей, роль дитячих і громадських організацій у вихованні дітей. Сфери діяльності та функції соціальних інститутів і соціальних працівників.

Тема 27. Загальні основи управління. Принципи управління освітою і школою.

Поняття про управління. Наукові основи управління. Принципи управління освітою. Основні функції управління. Система освіти в Україні та її складові. Органи управління освітою і школою: державні і громадські. Демократизація управління системою освіти. Педагогічна рада в школі та рада школи, їх функції, зміст і форми діяльності.

Тема 28. Керівництво школою.

Поняття про керівництво. Керівництво школою. Внутрішньошкільне керівництво і контроль. Планування роботи закладу освіти. Принципи і методи внутрішшкільного керівництва, його зміст та форми реалізації.

Організація внутрішшкільного контролю за діяльністю учителів, вихователів, класних керівників, методоб'єднань, форми контролю та їх вдосконалення.

Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.

Проблеми підвищення кваліфікації, вивчення, узагальнення і поширення перспективного досвіду вчителів і педагогічних колективів, впровадження в практику школи досягнень педагогічної науки як основні завдання удосконалення професіоналізму вчителів. Залучення учительських кадрів до педагогічного пошуку, дослідження актуальних проблем навчання і виховання учнівської молоді, вдосконалення навчально-виховного процесу, відродження української культури та ін..

Критерії та етапи вивчення перспективного педагогічного досвіду. Форми поширення досвіду. Діяльність кращих шкіл України, особливості роботи вчителів-новаторів.

Методичне забезпечення діяльності вчителя. Система підвищення кваліфікації. Методичні об'єднання. Атестація педагогічних працівників.

Тема 30. Шкільна документація.

Види шкільної документації. Загальношкільна документація. Документація вчителя та класного керівника. Правила ведення шкільної документації. Збереження шкільної документації.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки													
Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 2. Розвиток, соціалізація і виховання особистості	–	–	–	–	–	–	5	1	2	–	–	2	
Тема 3. Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Разом за змістовим модулем 1	–	–	–	–	–	–	9	1	2	–	–	6	
Змістовий модуль 2. Теорія виховання													
Тема 4. Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі	–	–	–	–	–	–	5	1	2	–	–	2	
Тема 5. Суть процесу виховання.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 6. Закономірності та принципи виховання.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 7. Зміст виховання в сучасній школі	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 8. Засоби, форми організації та методи виховання	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 9. Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 10. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 11. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 12. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання школярів.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 13. Виховання громадянської культури школяра.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 14. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 15. Класний керівник як організатор освітнього процесу з учнями.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	
Тема 16. Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2	

Тема 17. Позакласна і позашкільна виховна робота.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Разом за змістовим модулем 2	–	–	–	–	–	–	31	1	2	–	–	28
Змістовий модуль 3. Теорія освіти і навчання												
Тема 18. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура.	–	–	–	–	–	–	4	1	1	–	–	2
Тема 19. Різні типи навчання.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 20. Закономірності і принципи навчання	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 21. Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 22. Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 23. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 24. Урок в сучасній школі	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Тема 25. Контроль навчальних досягнень учнів.	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	2
Разом за змістовим модулем 3	–	–	–	–	–	–	18	1	1	–	–	16
Змістовий модуль 4. Школотознавство												
Тема 26. Система освіти в Україні	–	–	–	–	–	–	4	–	–	–	–	4
Тема 27. Загальні основи управління. Принципи управління освітою і школою.	–	–	–	–	–	–	5	–	1	–	–	4
Тема 28. Керівництво школою.	–	–	–	–	–	–	5	1	–	–	–	4
Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.	–	–	–	–	–	–	4	–	–	–	–	4
Тема 30. Шкільна документація.	–	–	–	–	–	–	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 4	–	–	–	–	–	–	22	1	1	–	–	20
Усього годин	–	–	–	–	–	–	80	4	6	–	–	70
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	10	–	–	–	10	–
Усього годин	–	–	–	–	–	–	90	4	6	–	10	70

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
2.	Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі	2
3.	Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура.	1
4.	Загальні основи управління. Принципи управління освітою і школою.	1
Всього		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Педагогіка в системі наук про людину	2
2.	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
3.	Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя	2
4.	Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі	2
5.	Суть процесу виховання	2
6.	Закономірності та принципи виховання	2
7.	Зміст виховання в сучасній школі	2
8.	Засоби, форми організації та методи виховання	2
9.	Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я	2
10.	Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду	2
11.	Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі	2
12.	Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання школярів	2
13.	Виховання громадянської культури школяра	2
14.	Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі	2
15.	Класний керівник як організатор освітнього процесу з учнями	2
16.	Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи	2
17.	Позакласна і позашкільна виховна робота	2
18.	Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура	2
19.	Різні типи навчання	2

20.	Закономірності і принципи навчання	2
21.	Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.	2
22.	Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів	2
23.	Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів	2
24.	Урок в сучасній школі	2
25.	Контроль навчальних досягнень учнів	2
26.	Система освіти в Україні	4
27.	Загальні основи управління. Принципи управління освітою і школою	4
28.	Керівництво школою	4
29.	Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників	4
30.	Шкільна документація	4
Разом		70

8. Індивідуальні завдання

Навчальний проект (індивідуальна робота)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується в формі мікродослідження на базі одного із загальноосвітніх навчальних закладів під час проходження студентами педагогічної практики. Оформляється у вигляді реферату.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. На прикладі одного з учителів проаналізувати, як враховуються вікові особливості учнів у навчанні та вихованні.
2. Показати вирішальну роль виховання у формуванні особистості на прикладі учнів ввіреного класу.
3. Дослідити основні фактори розвитку особистості.
4. Прослідкувати взаємозв'язок розвитку і виховання.
5. Диференціація навчання в школі.
6. Проаналізувати зміст освіти на прикладі навчального плану школи, навчальних програм та підручників.
7. Проаналізувати форми позакласної виховної діяльності.
8. Проаналізувати участь учнів у позашкільних навчально-виховних закладах.
9. Охарактеризувати зміст і форми методичної роботи учителя початкової школи.
10. Дати аналіз нестандартного уроку з української мови або літератури.
11. Проаналізувати здійснення принципу зв'язку теорії і практики на уроках у початковій школі.
12. Описати ефективні прийоми навчання на уроках у початковій школі.
13. Вивчити шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів в процесі викладання на уроках у початковій школі.
14. Охарактеризуйте розвиваючу функцію навчання.
15. Охарактеризуйте виховну функцію навчання у початковій школі.

16. Дайте характеристику стимулювання пізнавальних інтересів учнів у навчальному процесі.
17. Покажіть використання частково-пошукового методу на уроках у початковій школі.
18. Проведіть аналіз діяльності вчителя початкових класів по використанню дослідницького методу навчання.
19. Вивчити методику роботи учителя по організації самостійної роботи учнів.
20. Проаналізуйте використання проблемного методу навчання на уроках у початковій школі.
21. Дослідити профілактику негативних звичок у школярів.
22. Визначити шляхи та методи дотримання свідомої дисципліни на уроках.
23. Дослідити проблему духовності в закладі загальної середньої освіти.
24. Вивчити шляхи та методи здійснення профілактики булінгу в закладі загальної середньої освіти.
25. Вивчити та проаналізувати критерії оцінки знань, умінь і навичок школярів.
26. Вивчити досвід роботи шкпли по вихованню навичок культури поведінки.
27. Вивчити досвід роботи школи по екологічному вихованню учнів.
28. Дослідити як впроваджується передовий педагогічний досвід в систему роботи школи.
29. Дослідити дотримання вимог до перевірки та оцінки успішності учнів.

До індивідуальної роботи також відноситься: конспектування першоджерел, розробка кросвордів.

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, самостійна робота студентів, розв'язування задач або творчих завдань, інтерактивні методи навчання, рольові ігри, метод проектів, складання структурно-логічних схем, складання програм власного особистісного самовдосконалення і професійного самотворення тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, написання есе, захист ІНДЗ, перевірка виконання самостійної роботи, критичний аналіз ситуації, підготовка та захист реферату, підготовка та захист проекту, вирішення проблемних задач, самооцінювання, екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, А, 90 – 100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і системні знання про теоретичні засади педагогіки; нормативно-правову базу педагогіки; зміст роботи, що пов'язана з вирішенням проблем навчання та виховання підростаючого покоління; вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних та лабораторних занять студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього,	Студент знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана з	Студент самостійно виконує завдання, передбачені програмою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Впроваджено мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, енциклопедії, відео-, та аудіо матеріали; ресурси Інтернету, мультимедійні дошки). Ефективно використовується система дистанційного навчання «Moodle», яка є засобом отримання студентами необхідної інформації, активізації, комунікації (зокрема, у ситуації викладач – студент), перевірки знань, умінь та навичок.

14. Рекомендована література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. - [2-ге вид., перероб., доп.]– К.: Академвидав, 2007. (Альмамагер). – с. 509.
2. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник / Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. – Полтава: ПП «Астрія», 2015. – 345 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
4. Карпенчук, С. Теорія і методика виховання [Текст] / С. Карпенчук - К. : Вища школа, 2005.- 343 с.
5. Кузьминський, А.І. Педагогіка [Текст] :Підручник / А. І. Кузьминський, В. Л. Омеляненко. – К. :Знання, 2007. – 447с. - С.226 - 245.
6. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Х., 2002. – 354 с.
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки: проект // Вища школа. – 2013. – № 2. – 86 с.
8. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи: Навчальний посібник / І.В.Малафійк. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 632с..
9. Педагогіка : навчальний посібник / Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. – 2-е вид., вип. і доп. – Вінниця : «Книга-Вега», 2003. – 235 с.
10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Науково-методичний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. — 3-тє вид., стереотип. — К. : Академвидав, 2009. — 560 с. — (Серія «Альма-магер»).
12. Чайка В. М. Основи дидактики: навчальний посібник / В. М. Чайка. – Київ : Академвидав, 2011. – 238 с. – (Альма матер).

13. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

Допоміжна

1. Бех І.Д. Виховання особистості. – У 2 кн., Кн.1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К., 2003.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн., Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади. – К., 2003.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. Режим доступу <https://osvita.ua/school/reform/54276/>
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. [Електронний ресурс]. Режим <http://gymnasium45.edu.kh.ua/>
6. Корсакова, О. К.. Зміст сучасної шкільної освіти: Дидактичний аспект [Текст] : [Посіб.] / О. К. Корсакова, С. Е. Трубачова ; Інститут педагогіки АПН України. - К. : ФАДА, ЛТД, 2003. - 56 с.
7. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/

15. Інформаційні ресурси

1. Мультимедійні презентації до тем.
2. Поглиблюють інформацію про систему вищої освіти матеріали, розміщені на веб-сторінках:
  1. <http://education.gov.ua> – Міністерства освіти і науки України.
  2. <http://nduv.gov.ua> – бібліотеки ім. В. І. Вернадського.
  3. www.udpu.org.ua – Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.
  4. <http://zakon2.rada.gov.ua> – сторінки сайту «Законодавство України».
  5. <http://ekniga.com.ua> – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники і т. д.
  6. <http://7ua.net> – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.
  7. <http://lib.com.ua> – Сайт електронної бібліотеки.